

Vejledning om tavshedspligt, udsættelse og mæglingsforslag

27. januar 2020
J. nr. 2019-513
Forligsinstitutionen/aos

Indledning

Det følger af lov om mægling i arbejdsstridigheder (forligsmandsloven), at Forligsinstitutionen skal *medvirke til bilæggelse af stridigheder mellem arbejdsgivere og arbejdere*.

Forligsinstitutionens hovedopgave er at mægle mellem parterne i forbindelse med fornyelse af kollektive overenskomster med henblik på at hindre, at der opstår arbejdsstandsninger i form af strejke eller lockout. Forligsinstitutionen kan herudover yde bistand til parter på områder, hvor der ikke tidligere har været overenskomst, hvis en af parterne ønsker dette.

Forligsmandsloven tillægger forligsmanden en række kompetencer, der understøtter forligsmandens rolle som mægler mellem parterne. Forligsmanden kan bl.a.:

- Indkalde parterne til møde (med mødepligt)
- Give henstilling om indrømmelser
- Kræve at parterne selv optager realitetsforhandlinger, evt. under forsæde af en mæglingsmand
- Kræve erklæringer fra parterne om faktiske forhold
- Udsætte varslede arbejdsstandsninger (strejker eller lockouter)
- Fremsætte mæglingsforslag

Forligsmandsloven bestemmer endvidere, at forhandlingerne i Forligsinstitutionen er fortrolige, idet parterne har tavshedspligt, med mindre andet aftales mellem parterne, og det drejer sig om bestanddele af forliget.

Denne vejledning vil i det følgende beskrive parternes tavshedspligt samt forligsmandens muligheder for at udsætte varslede arbejdsstandsninger og fremsætte mæglingsforslag.

Tavshedspligt

Det har stor betydning for forhandlingerne i Forligsinstitutionen, at forhandlingerne alene foregår i Forligsinstitutionen og ikke parallelt hermed i offentligheden. Fremdriften i forhandlingerne er ofte betinget af, at parterne har mulighed for at fremkomme med nye uprøvede løsningsforslag, som de ikke skal kunne forpligtes på, medmindre forslagene efterfølgende indgår i en fornyelse af overenskomsten. Parterne skal derfor kunne stole på, at de oplysninger og forslag der fremkommer under forhandlingerne, ikke videregives til andre. Denne fortrolighed er sikret i reglerne om tavshedspligt i forligsmandslovens §§ 13-14.

Det fremgår af forligsmandslovens § 13, at *det er forbudt at udstede erklæringer eller føre vidner om, hvad der af parterne oplyses eller foreslås under de af en forligsmand eller en mæglingsmand ledede forhandlinger, medmindre dette vedtages af begge parter, og det drejer sig om bestanddele af forliget*. Overtrædelse af tavshedspligten straffes efter lovens § 14 med bøde eller fængsel indtil 3 måneder.

Tavshedspligten omfatter ikke blot forligsmand, sekretær og de forhandlende parter men enhver udenforstående, herunder pressen, der får kendskab til, hvad der konkret forhandles om i regi af Forligsinstitutionen, og tavshedspligten gælder såvel under forhandlingerne som efter deres afslutning. Videregivelse af oplysninger omfattet af tavshedspligten, som eksempelvis pressen har modtaget fra en af parterne, er ligeledes omfattet af forbuddet.

Parterne kan have et vist behov for løbende at kunne orientere sine medlemmer om årsagen til udviklingen i forhandlingerne. I givet fald bør parterne på forhånd søge råd hos forligsmanden om, hvilke oplysninger om forhandlingerne, der eventuelt må videregives til medlemmerne og til pressen.

I forbindelse med sammenbrud af forhandlingerne aftaler forligsmanden normalt med begge parter, hvad parterne må meddele deres medlemmer og offentligheden om indholdet af forhandlingerne og årsagen til sammenbruddet.

Udsættelse

Forligsmandens mulighed for at udsætte en varslet arbejdsstandsning er en helt central kompetence, fordi forligsmanden herved kan give parterne den fornødne tid til i en ofte presset situation at afprøve alle mulighederne for at indgå forlig.

Kompetencen til 1. udsættelse følger af forligsmandslovens § 3, stk. 3, hvorefter forligsmanden kan udsætte en varslet arbejdsstandsning i op til 2 uger.

Kompetencen til 2. udsættelse følger af lovens § 4, stk. 5, hvorefter forligsmændene i forening kan udsætte arbejdsstandsningen i yderligere op til 2 uger.

Både den 1. og den 2. udsættelse vil som altovervejende hovedregel være i 2 uger, men det er muligt at beslutte en kortere udsættelse. Hvis varslede strejker og lock-outer har forskelligt ikrafttrædelsestidspunkt, vil udsættelserne derfor kunne ”synkronisere” ikrafttræden således, at arbejdsstandsninger kan træde i kraft samtidig i tilfælde af sammenbrud.

Både ved den 1. og den 2. udsættelse gælder, at den varslede arbejdsstandsning tidligst kan iværksættes på femtedagen efter udsættelse, eller på femtedagen efter forligsmanden i udsættelsesperioden erklærer forhandlingerne for afsluttet uden forlig.

1. udsættelse

Det følger af forligsmandslovens § 3, stk. 3, at *når forligsmanden har besluttet at mægle eller mægler til hindring af en truende arbejdsstandsning, kan han på hvilket som helst tidspunkt før eller under forhandlingerne som betingelse for mæglingen stille krav til parterne om, at arbejdsstandsningen udsættes*. Kravet kan under

samme arbejdsstrid kun stilles en gang og kan højst omfatte et tidsrum af 2 uger, dog at den således udsatte arbejdsstandsning tidligst kan iværksættes på femtedagen efter, at forligsmanden inden for de 2 uger har erklæret forhandlingerne for afsluttet, eller på femtedagen efter udløbet af de 2 uger.

Det er forligsmandens beslutning, om arbejdsstandsningen skal udsættes, og forligsmanden kan betinge udsættelsen af, at parterne tilkendegiver vilje til at indgå forlig. Udsættelsen kan besluttet på et hvilket som helst tidspunkt under forhandlingerne i Forligsinstitutionen og frem til tidspunktet, hvor arbejdsstandsningen tidligst vil kunne iværksættes. Beslutningen om udsættelse vil således kunne ske helt frem til midnat i tilfælde, hvor arbejdsstandsningen er varslet til ikrafttræden den efterfølgende dag ved døgnets begyndelse.

Den udsatte arbejdsstandsning kan herefter tidligst iværksættes på femtedagen efter, at forligsmanden har erklæret forhandlingerne afsluttet uden forlig, eller på femtedagen efter udløbet af udsættelsen.

Eksempel på 1. udsættelse:

Hvis arbejdsstandsningen er varslet til den 1. juni, kan forligsmanden udsætte arbejdsstandsningen i 2 uger (14 dage) til den 15. juni.

Vurderer forligsmanden eksempelvis den 12. juni, at der ikke er udsigt til, at parterne kan indgå forlig, erklærer han forhandlingerne for afsluttet. Arbejdsstandsningen vil herefter tidligst kunne iværksættes på femtedagen, dvs. den 17. juni. Det er alene datoen for erklæringens afgivelse, der er bestemmende for, hvornår arbejdsstandsningen tidligst kan iværksættes. Det har således ingen betydning, om erklæringen afgives tidligt om morgenen eller sent om aftenen den 12. juni.

Forligsmanden kan kun udsætte den varslede arbejdsstandsning én gang efter § 3, stk. 3.

2. udsættelse

Det følger af forligsmandslovens § 4, stk. 5, at en truende arbejdsstandsning kan udsættes i yderligere op til 2 uger efter udløbet af 1. udsættelse. Det er en betingelse for 2. udsættelse, at

- *forligsmanden skønner, at den truende arbejdsstandsning vil ramme livsvigtige samfundsinstitutioner eller samfundsfunktioner, eller*
- *hvor forligsmanden anser arbejdsstandsningen for i øvrigt at have vidtrækkende samfundsmæssig betydning.*

Er en af betingelserne opfyldt, skal forligsmanden rådføre sig med de andre forligsmænd, og forligsmændene i forening kan kræve af vedkommende part, at den udsætter den truende arbejdsstandsningens iværksættelse i indtil 2 uger.

Forligsmændenes krav om udsættelse i yderligere op til 2 uger kan også omfatte truende arbejdsstandsninger, der ikke i sig selv kan anses for at have vidtrækkende

samfundsmæssig betydning, men hvis iværksættelse dog under den foreliggende situation skønnes at øve afgørende uheldig indflydelse på mulighederne for en fredelig udløsning af den samlede konfliktsituation.

Det er forligsmændenes i forening, der kan iværksætte den 2. udsættelse. Udsættelsen kan besluttes på et hvilket som helst tidspunkt under den 1. udsættelse og frem til udløbet af denne. Beslutningen om 2. udsættelse vil således kunne ske helt frem til midnat på den sidste dag i den 1. udsættelsesperiode.

Under 2. udsættelse gælder tilsvarende som under 1. udsættelse, at den udsatte arbejdsstandsning tidligst kan iværksættes på femtedagen efter, at forligsmanden har erklæret forhandlingerne for afsluttet uden forlig, eller på femtedagen efter udløbet af udsættelsen.

Forligsmændene kan kun udsætte den varslede arbejdsstandsning én gang efter § 4, stk. 5.

En arbejdsstandsning kan således maksimalt i alt blive udsat i 2 gange 2 uger, dvs. 4 uger.

Eksempel på 2. udsættelse:

Hvis arbejdsstandsningen er varslet til den 1. marts, og forligsmanden har udsat arbejdsstandsningen i 2 uger (14 dage) til den 15. marts, kan forligsmændene i forening udsætte arbejdsstandsningen i yderligere 2 uger (14 dage) til den 29. marts. Beslutningen om en 2. udsættelse vil efter fast praksis skulle træffes senest den 14. marts inden midnat.

Det er en forudsætning for 2. udsættelse, at den truende arbejdsstandsning vil ramme livsvigtige samfundsinstitutioner eller samfundsfunktioner, eller at arbejdsstandsningen i øvrigt anses for at have vidtrækkende samfundsmæssig betydning. Forligsmandens mulighed for 2. udsættelse gælder også, hvis en truende arbejdsstandsning skønnes at øve en afgørende uheldig indflydelse på muligheden for en fredelig udløsning af den samlede overenskomstsituation.

Muligheden for 2. udsættelse af varslede arbejdsstandsninger bringes ofte i anvendelse i forbindelse med forhandlingerne af marts overenskomster på FH/DA området, hvor et meget stort antal overenskomster skal forhandles sideløbende.

Vurderer forligsmanden eksempelvis den 25. marts, at der ikke er udsigt til, at parterne kan indgå forlig, erklærer han forhandlingerne for afsluttet. Arbejdsstandsning vil herefter tidligst kunne iværksættes på femtedagen, dvs. den 30. marts. Det er alene datoen for erklæringens afgivelse, der er bestemmende for, hvornår arbejdsstandsningen tidligst kan iværksættes. Det har således ingen betydning, om erklæringen afgives tidligt om morgenen eller sent om aftenen den 25. marts.

Forligsmandens mæglingsforslag

Det følger af forligsmandslovens § 4, stk. 3, at *når forligsmanden finder det formålstjenligt, kan han fremsætte et mæglingsforslag, som dog ikke uden hans samtykke må offentliggøres, så længe ikke begge parter svar på mæglingsforslaget foreligger. Inden forligsmanden fremsætter sit mæglingsforslag, skal han med hensyn til forslagens formelle og tekniske side rådføre sig med repræsentanter for hver af parterne, og, hvis parterne tilhører en hovedorganisation, tillige med en repræsentant for hver af hovedorganisationerne.*

Det er forligsmanden afgørelse, om fremsættelse af et mæglingsforslag findes formålstjenligt, men hvis én eller begge parter modsætter sig et mæglingsforslag, vil forligsmanden normalt ikke fremsætte mæglingsforslag men erklære forhandlingerne for afsluttet uden resultat. Forligsmanden rådfører sig derfor med parterne inden fremsættelse af mæglingsforslaget, og, hvis parterne tilhører en hovedorganisation, skal disse endvidere inddrages.

Sammenkædning

Et mæglingsforslag kan vedrøre fornyelse af en enkelt overenskomst eller omfatte flere overenskomster.

Hvis mæglingsforslaget omfatter flere overenskomster, kan forligsmanden bestemme, at de forskellige mæglingsforslag helt eller delvist betragtes som en helhed. Et mæglingsforslag kan kun sammenkædes med andre mæglingsforslag, såfremt forhandlingsmulighederne på det pågældende område må anses for udtømte, og det er i praksis en yderligere betingelse, at Hovedorganisationerne ikke udtrykkeligt har modsat sig mæglingsforslagene og sammenkædningen heraf. Hvis forligsmanden beslutter at sammenkæde mæglingsforslag, skal der til afgørelse af, om de sammenkædede mæglingsforslag er vedtaget eller forkastet af vedkommende organisationer, foretages en sammenlægning af resultaterne for de inddragne overenskomster. Reglerne om sammenkædning og afstemning findes i forligsmandslovens § 12.

Afstemningsregler

Mæglingsforslag, herunder sammenkædede mæglingsforslag, vil altid indeholde afstemningsbetingelser og fastsætte et tidspunkt for, hvornår resultatet af afstemningerne senest skal modtages i Forligsinstitutionen. Det følger således af forligsmandslovens § 4, stk. 4, at forligsmanden efter samråd med parterne bestemmer *fristen for afgivelse af svar på mæglingsforslaget med hensyn til vedtagelse eller forkastelse. I forbindelse hermed kan forligsmanden bestemme, at varslede arbejdsstandsninger tidligst kan iværksættes på femtedagen efter dagen for afgivelse af svar.*

På femtedagen regnes på samme måde som ved 1. og 2. udsættelse. Hvis svar skal afgives den 20. april, vil arbejdsstandsning i tilfælde af mæglingsforslagets forkastelse, tidligst kunne iværksættes den 25. april.